

Veš, od kod pridejo jajca?

Slovenci vsako leto pojemo povprečno 10,7 kg jajc na osebo oziroma okrog 180 srednje velikih jajc. Jajca, ki jih jemo, so najpogosteje kokošja. Znesejo jih kokoši nesnice.

Domača kokoš

je udomačena žival, ki smo jo ljudje udomačili pred več tisoč leti. Udomačevanje je dolgotrajen proces, v katerem neka vrsta postane odvisna od človeka in ga potrebuje za preživetje. Udomačene in divje živali se razlikujejo po videzu in po obnašanju. Domače in divje kokoši se razlikujejo na primer po tem, koliko jajc znesejo. Domače lahko znesejo tudi 300 jajc na leto, njihove divje sorodnice pa le okoli 15.

Ljudje domače kokoši vzrejamo predvsem za hrano zaradi njihovega mesa in jajc. Vzrejamo tiste kokoši, ki znesejo več jajc, da bi bile za nas čim bolj koristne in proizvodnja jajc čim cenejša. Intenzivna proizvodnja slabo vpliva na počutje in zdravje kokoši.

Poznamo štiri različne oblike reje kokoši: baterijsko, hlevsko oziroma talno, pašno in ekološko rejo. Razlikujejo se po razmerah, v katerih živali živijo.

V **baterijski reji** kokoši vse življenje živijo strpane v kletke. Na enem kvadratnem metru jih živi kar 13, jajca pa nesejo v kletki. V takih kletkah se težko gibajo in se ne počutijo dobro. Ne morejo se umakniti in sprehajati.

Podobno je v **hlevski** ali **talni reji**, le da tu kokoši ne živijo v kletkah, ampak so prosto spuščene v hlevu. Imajo tudi ločen prostor, kjer lahko nesejo jajca. V hlevu je velika gneča, saj na enem kvadratnem metru živi kar 9 kokoši.

Bolje je v **prosti reji**. Ponoči kokoši še vedno bivajo v hlevu, podnevi pa imajo izhod na prosto. Zunaj lahko brskajo in se prosto gibajo, na voljo imajo tudi prašne kopeli.

Ekološka reja je od vseh štirih oblik do kokoši najbolj prijazna. Tudi tu so ponoči živali zaprte v hlev, vendar so na enem kvadratnem metru največ štiri kokoši. Podnevi se pasejo na travniku, imajo več možnosti za naravno kokošje vedenje, pa tudi njihova prehrana je kvalitetnejša.

Vsako jajce je označeno s kodo. Prva številka te kode nam pove, iz katere vrste reje prihaja. 0 pomeni, da jajce izvira iz ekološke reje, 1 iz pašne, 2 iz hlevske in 3 iz baterijske.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Zakaj je pomembno, kako živijo kokoši?

Vsaka žival ima svoje potrebe, tako kot človek. To pomeni, da morajo početi določene stvari, da se dobro počutijo. Kokoši na primer rade raziskujejo, brskajo po tleh, hodijo okrog, kopljejo po pesku, gnezdijo, spijo dvignjene od tal ... Če tega ne morejo početi, jim lahko začne odpadati perje, zbolijo ali pa razvijejo različne vedenjske težave – na primer poškodujejo sebe ali druge kokoši okoli njih.

Kokoši imajo svoj »jezik«. Med seboj se sporazumevajo z različnimi zvoki in gibi telesa.

Slabše ko so razmere pri reji kokoši, slabše se počutijo živali. V Sloveniji kar 61 % kokoši živi v baterijski reji, 36 % pa v hlevski. Le 3 % kokoši živi v pašni in ekološki reji. Velika večina kokoši tako celo življenje preživi zaprta v hlevu ali celo kletki.

Predstavljam si, da vse življenje živiš v svoji sobi brez igrarč, knjig, računalniških igrarč in telefonov, brez možnosti igre s prijatelji, brez sprehodov ... Prepričana sem, da se ne bi počutil dobro. Tudi kokošim tako življenje ni všeč in prav je, da njihove življenjske razmere vsaj malo izboljšamo.

Kaj lahko storimo?

Prav vsak med nami lahko odločno reče »NE!« baterijski reji. Nekatere trgovine pri nas takih jajc sploh ne prodajajo več. Ko kupujemo jajca, bodimo pozorni na njihov izvor. Namesto tistih z oznako 3, ki prihajajo iz baterijske reje, raje kupimo jajca iz reje, ki je prijazna do kokoši. Zdaj veš, kako jih prepoznati.